



Облік та оподаткування

УДК 657.1:658.115

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15164367>

**Напрями удосконалення обліку та документального оформлення
необоротних активів державних закладів вищої освіти**

Беженар Альона Юріївна

аспірантка кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка,
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9730-5585>

Прийнято: 18.03.2025 | Опубліковано: 29.03.2025

Анотація. В умовах модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема в державних закладах вищої освіти (далі – ЗВО), та інтеграції України у європейський освітній простір ефективне управління необоротними активами набуває особливої актуальності. **Мета дослідження.** Метою статті є узагальнення напрямів удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів державних закладів вищої освіти. **Методи дослідження.** У дослідженні застосовано методи опису та спостереження при дослідженні критеріїв визнання об'єктів необоротних активів державних закладів вищої освіти. Також використовувалися методи системного та комплексного аналізу при розкритті ключових етапів обліку визнання та вибуття необоротних активів в державних закладах вищої освіти.

Результати. У результаті дослідження ідентифіковано об'єкти необоротних активів з урахуванням специфіки діяльності державних закладів вищої освіти. Уніфіковано критерії визнання об'єктів необоротних активів державних закладів вищої освіти. Узагальнено ключові етапи обліку визнання



та вибуття необоротних активів в державних закладах вищої освіти, які розкривають особливості обліку: первісне визнання необоротних активів; подальше визнання, особливості їх переоцінки та вибуття. Узагальнено напрями удосконалення документального оформлення необоротних активів в державних закладах вищої освіти, зокрема уніфіковано єдині типові форми для обліку та списання необоротних активів суб'єктів державного сектору. **Висновки.** Ключовими напрямками удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів в державному секторі визначено: перехід на електронний документообіг, оцифрування актів приймання-передачі, інвентаризаційних карток, актів списання, використання електронного підпису (ЕЦП/КЕП); запровадження електронного реєстру необоротних активів в державних ЗВО, шляхом ідентифікації їх через QR-кодування або RFID-мітки.

Ключові слова: необоротні активи, облік, документальне оформлення, автоматизація, державні заклади вищої освіти.

Directions for improving the accounting and documentation of non-current assets in public higher education institutions

Bezhenar Alyona

PhD student at the Department of Tax Management and Financial Monitoring
named after Mykola Chumachenko, Kyiv National Economic University

named after Vadym Hetman,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9730-5585>

Annotation.. In the context of modernisation of accounting in the public sector, in particular in public higher education institutions (hereinafter - HEIs), and Ukraine's integration into the European educational space, effective management of non-current assets is of particular relevance. **Purpose of the study.** The purpose of the article is to summarise the ways to improve the accounting and documentation of non-current assets of public higher education institutions. **Research methods.** The study used the



methods of description and observation in the study of the criteria for recognising non-current assets of public higher education institutions. Also, the methods of systematic and comprehensive analysis were used to reveal the key stages of accounting for the recognition and disposal of non-current assets in public higher education institutions.

Results. *The study identified the objects of non-current assets, taking into account the specifics of the activities of public higher education institutions. The criteria for recognising non-current assets of public higher education institutions are unified. The key stages of accounting for the recognition and disposal of non-current assets in public higher education institutions are summarised, which reveal the specifics of accounting: initial recognition of non-current assets; subsequent recognition, features of their revaluation and disposal. The author summarises the directions of improving the documentation of non-current assets in public higher education institutions, in particular, unified standard forms for accounting and write-off of non-current assets of public sector entities.* **Conclusions.** *The key areas for improving the accounting and documentation of non-current assets in the public sector are: transition to electronic document management, digitisation of acceptance and transfer certificates, inventory cards, write-off certificates, use of electronic signature (EDS/QS); introduction of an electronic register of non-current assets in public higher education institutions by identifying them through QR-coding or RFID tags.*

Keywords: *non-current assets, accounting, documentation, automation, public higher education institutions.*

Постановка проблеми. Необоротні активи, як основний ресурс для забезпечення освітнього процесу, наукових досліджень та інноваційної діяльності, потребують якісної та прозорої системи бухгалтерського обліку та їх документального оформлення.

Чинна методологія обліку необоротних активів в державних ЗВО та їх документальне оформлення характеризується рядом проблем та



невизначеностей, які ускладнюють об'єктивне відображення інформації про наявні обсяги, рух та стан необоротних активів.

Серед основних проблем доцільно виокремити: складність ідентифікації об'єктів необоротних активів суб'єктів державного сектору, зокрема держаних ЗВО; невизначені критерії визнання для окремих видів необоротних активів; недостатньо деталізовані етапів та підетапи обліку необоротних активів на різних стадіях їх визнання; недостатній рівень автоматизації обліку та документального оформлення, що знижує оперативність та точність інформації для управлінських рішень. Таким чином, існує об'єктивна потреба в удосконаленні обліку та документальному оформленню операцій, пов'язаних із необоротними активами державних ЗВО, з урахуванням національних та міжнародних вимог, що обумовлює актуальність подальших наукових досліджень у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичні підходи обліку необоротних активів бюджетних установ розкриті у наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених-економістів. Зокрема, питання обліку необоротних активів, включаючи процеси облік придбання, використання та вибуття, розглядали у своїх дослідженнях такі вчені, як: М.І. Бондар [1], О.О. Дорошенко [2], Л.П. Коритник [3], Л.Г. Ловінська С. В. Свірко, Т.І. Єфименко [4], Н.М. Хорунжак [12], О.В. Цятковська [13], Т.В. Черкашина [14] та інші. В більшій мірі, праці вітчизняних вчених були приділені проблемним питанням обліку первісного та подальшого визнання, оцінки та переоцінки необоротних активів, проблем їх вибуття.

Серед закордонних досліджень слід виділити такі праці як: I.Brusca [15] досліджувала реформу бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема методичні підходи до обліку нефінансових активів в частині оцінки, визнання та прозорості обліку основних засобів та інших нефінансових активів у публічному секторі; M. Mihalce, I. Nada, C. Litan [16], розглядали методичні аспекти обліку нефінансових активів у бюджетних установах відповідно до Міжнародних



стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі (далі-МСБОДС); Р. Paliu [17], досліджувала методичні підходи до обліку та аудиту нефінансових активів у бюджетному секторі, включаючи питання оцінки, амортизації та знецінення в умовах європейської інтеграції; С.Georgescu [18], займалась питаннями реформування бухгалтерського обліку в державному секторі та особливостями обліку активів державних установ; А.Ballas, V.Panagiotou, Ch.Tzovas [19] досліджували вплив МСБОДС на облік активів публічного сектору, зокрема у Греції та інших європейських країнах. Отже, праці зарубіжних вчених були присвячені ключовим аспектам обліку, зокрема: визнання і оцінка необоротних активів (основні засоби, нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість); методи оцінки вартості необоротних активів; прозорість і стандартизація обліку необоротних активів у бюджетних установах; розкриття інформації про необоротні активи у фінансовій звітності відповідно до МСБОДС.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний прогрес у дослідженні, є неопрацьовані питання, зокрема, щодо недостатньо висвітлених методичних проблем обліку необоротних активів з урахуванням специфіки установ державного сектору, зокрема державних ЗВО в частині обліку незавершених капітальних інвестицій, придбання, експлуатації та вибуття необоротних активів. Особливої актуальності набуває формування єдиної інформаційної бази даних про необоротні активи державних установ, яка забезпечить прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо ефективності їх використання, витрат на утримання та доцільності подальшого фінансування ЗВО. Наше дослідження спрямоване на подальше удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів з урахуванням специфіки діяльності державних закладів вищої освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення напрямів удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів державних закладів вищої освіти.



Виклад основного матеріалу дослідження. Необоротні активи посідають одне з ключових місць у структурі активів державних ЗВО, до яких включають: основні засоби, нематеріальні актив, інвестиційна нерухомість, біологічні активи, інші необоротні матеріальні актив, які використовуються більше одного року.

У структурі необоротних активів державних ЗВО виокремлюються такі об'єкти як: основні засоби, інші необоротні матеріальні актив та нематеріальні активи. Методологічні засади обліку необоротних активів державних ЗВО регулюються національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку для державного сектору (далі - НП(С)БОДС), зокрема:

- НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» [5], визначає правила обліку та оцінки основних засобів, які є частиною необоротних активів, зокрема, щодо їх визнання, амортизації, оцінки та списання;
- НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи» [6], регулює облік нематеріальних активів, які також можуть бути частиною необоротних активів державних ЗВО, зокрема програмного забезпечення, ліцензій, патентів тощо.
- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору, затв. наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11 [7], описують процедури та правила ведення обліку, зокрема щодо незавершених капітальних інвестицій, обліку та обчислення амортизації, а також порядок документального підтвердження необоротних активів.

Об'єкт необоротних активів визнається активом за умови дотримання усіх критерій визнання, а саме: коли існує ймовірність отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, та/або він має потенціал корисності для суспільства; і вартість об'єкта основних засобів може бути визначена [5; 6].

Важливо зауважити, формування об'єкта необоротних активів починається із незавершених капітальних інвестицій, зокрема це кошти, що витрачені на



створення або будівництво об'єктів, які ще не введені в експлуатацію і тому не можуть бути віднесені до основних засобів, інших категорій необоротних активів та нематеріальних активів.

Таким чином, незавершені капітальні інвестиції є окремим видом необоротних активів, оскільки вони відповідають основним критеріям визнання, а саме:

- очікувана економічна вигода/потенціал корисності, після завершення будівництва або придбання необоротних активів буде введено в експлуатацію та використовуватиметься у діяльності державних ЗВО та приносить економічну користь;

- тривалий період використання, капітальні інвестиції спрямовані на створення, реконструкцію або модернізацію необоротних активів державних ЗВО та будуть використовуватися протягом більше одного операційного циклу/року;

- вартість незавершених капітальних інвестицій може бути визначена, зокрема усі витрати які понесено на необоротні активів відображають вартість інвестицій.

Тож, включення незавершених капітальних інвестицій до складу необоротних активів є обґрунтованим, оскільки вони є частиною процесу формування цих об'єктів.

Незавершені капітальні інвестиції є важливим елементом у системі обліку необоротних активів державних ЗВО. Їх правильне визнання та оцінка забезпечують адекватну інформацію для прийняття управлінських рішень, а також сприяють підвищенню прозорості та ефективності використання бюджетних коштів на етапах придбання, створення, модернізації необоротних активів державних ЗВО.

Методика обліку необоротних активів державних ЗВО передбачає використання рахунків класу 1 «Нефінансові активи» Плану рахунків бухгалтерського обліку для державного сектору, затв. наказом Мінфін України



від 31.12.2013 № 1203 [10] та Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 [11].

Зупинимось на етапі первісного визнання необоротних активів державних ЗВО, де накопичення витрат відбувається на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», який має відповідні субрахунки, а саме: 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби»; 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи»; 1313 «Капітальні інвестиції в нематеріальні активи».

Кошти використовуються із різних джерел фінансування, кошти загального та спеціального фондів. Варто зауважити, всі доходи, які спрямовуються на придбання, створення, модернізацію необоротних активів державних ЗВО відображаються у складі цільового фінансування та відображаються на субрахунку 5411 «Цільове фінансування». Відповідно в Балансі (ф.№1-дс) в активів відображається сума незавершених капітальних інвестицій в необоротні активи, а в пасиві доходи, які використано на придбання, створення, модернізацію необоротних активів.

При введенні в експлуатацію необоротних активів державних ЗВО відповідно до Плану рахунків використовуються такі активні рахунки: 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», де залишки за цими рахунками відображаються в активів Балансу (ф.№1-дс). Відображення в Балансі (ф.№1-дс) інформації про стан необоротних активів державних ЗВО до/після введення їх в експлуатацію ілюструє табл. 1.

Таблиця 1

Відображення в Балансі (ф.№1-дс) інформації про стан необоротних активів державних ЗВО до/після введення їх в експлуатацію

Актив	Призначення	Пасив	Призначення
1	2	3	4
<i>Відображення в Балансі (ф.№1-дс) незавершені капітальні інвестицій та цільове фінансування в необоротні активи</i>			



13 Капітальні інвестиції»	облік витрат на придбання, створення та модернізацію необоротних активів	54 «Цільове фінансування»	облік та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення, зокрема коштів, які спрямовуються придбання, створення, модернізацію необоротних активів
<i>Відображення в Балансі (ф.№1-дс) введення в експлуатацію необоротних активів</i>			
Актив	Призначення	Пасив	Призначення
10 «Основні засоби»	облік та узагальнення інформації про залишки основних засобів	51 «Внесений капітал»	облік й узагальнення інформації про капітал внаслідок оприбуткування необоротних активів державними ЗВО
11 «Інші необоротні матеріальні активи»	облік та узагальнення інформації про залишки інших необоротних матеріальних активів		
12 «Нематеріальні активи»	облік та узагальнення інформації про залишки нематеріальних активів		

Джерело: узагальнено автором за даними [10; 11]

Порядок обліку придбання, створення, модернізації необоротних активів державних ЗВО передбачає проходження великої кількості етапів, зокрема: облік незавершених капітальних інвестицій на придбання, створення, модернізацію необоротних активів; облік введення в експлуатацію придбаних, створених, модернізованих необоротних активів; облік амортизації необоротних активів; облік переоцінки необоротних активів; облік зменшення/відновлення корисності необоротних активів; облік вибуття об'єктів необоротних активів.

На рис.1. узагальнено ключові етапи обліку визнання та вибуття необоротних активів державних ЗВО.

Кожен із зазначених етапів обліку необоротних активів державних ЗВО є складним процесом, який передбачає певні процедури, методи оцінки, бухгалтерські проводки та документальне оформлення. Кожен із етапів включає



ряд підетапів, на яких також здійснюється облік окремих операцій, пов'язаних із необоротними активами.

На першому етапі обліку необоротних активів відбувається первісне визнання необоротних активів що передбачає: облік незавершених капітальних інвестицій на придбання, створення, модернізацію необоротних активів; ведення аналітичного обліку за джерелами фінансування (бюджетні кошти, власні ресурси тощо); визначення первісної вартості активу (з урахуванням всіх витрат на його придбання та встановлення); облік введення в експлуатацію придбаних, створених, модернізованих необоротних активів; ведення аналітичного обліку за видами та підвидами необоротних активів; оформлення відповідних первинних документів.

Другий етап обліку необоротних активів державних ЗВО передбачає їх подальше визнання та переоцінку, який включає такі підетапи: облік нарахування амортизації необоротних активів; облік поточного ремонту та капітального ремонту необоротних активів; облік модернізації необоротних активів; перегляд строків корисного використання необоротних активів та ліквідаційної вартості; облік переоцінки необоротних активів; облік зменшення/відновлення корисності необоротних активів (оцінка активу на предмет зменшення/відновлення корисності необоротних активів); ведення аналітичного обліку подальшого визнання необоротних активів; оформлення відповідних первинних документів.

На третьому, завершальному, етапі обліку необоротних активів відбувається вибуття цих об'єктів, а саме: облік списання об'єктів необоротних активів; облік вибуття в результаті продажу, ліквідації, утилізації об'єктів необоротних активів; облік безоплатної передачі об'єктів необоротних активів; оформлення відповідних первинних документів.



КЛЮЧОВІ ЕТАПИ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ДЕРЖАНИХ ЗВО

Етап 1. Облік при первісному визнанні необоротних активів

1.1. Облік незавершених капітальних інвестицій

1.2. Облік оприбуткування основних засобів та інших
необоротних матеріальних активів

1.3. Облік оприбуткування нематеріальних активів

Етап 2. Облік після первісного визнання та переоцінки необоротних активів бюджетних установ

2.1. Облік витрат на ремонт та
поліпшення необоротних активів

2.1.1. Облік витрат на поліпшення
основних засобів та нематеріальних

2.2. Облік переоцінки необоротних активів

2.2.1. Переоцінка (перша і подальша) основних
засобів та нематеріальних активів

Етап 2.3. Облік нарахування
амортизації на необоротні активи
бюджетних установ

2.3.1. Облік нарахування амортизації основних
засобів та інших необоротних матеріальних активів

2.3.2. Облік нарахування амортизації
нематеріальних активів

2.3.3. Перегляд строків корисного використання
необоротних активів за умови зміни економічного
вигоди

Етап 2.4. Облік
зменшення/відновлення корисності
необоротних активів бюджетних
установ

2.4.1. Облік зменшення /відновлення корисності
незавершених капітальних інвестицій

2.4.2. Облік зменшення /відновлення корисності
основних засобів та інших необоротних

2.4.3. Облік зменшення /відновлення корисності
нематеріальних активів

Етап 3. Облік вибуття
необоротних активів бюджетних
установ

5.1. Облік списання необоротних активів

5.2. Облік продажу необоротних активів

5.3. Облік безоплатної передачі необоротних



Рис. 1. Ключові етапи обліку визнання та вибуття необоротних активів державних ЗВО

Джерело: узагальнено автором за даними [5; 6; 7]

Кожен із зазначених етапів передбачає належне документальне оформлення господарських операцій, пов'язаних із необоротними активами.

При документальному оформленні операцій, пов'язаних із основними засобами та іншими необоротними матеріальними активами складаються типові форми, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016 № 818 [8]. При документальному оформленні операцій, пов'язаних із нематеріальними активами, складаються типові форми, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2004 №732 [9].

Варто зауважити, для документального оформлення незавершених капітальних інвестицій в необоротні активи типових форм не затверджено, що є суттєвим недоліком в системі обліку необоротних активів. Разом з тим, документальне оформлення операцій із нематеріальними активами також потребує розробку додаткових типових форм.

З огляду на зазначене, наявні об'єктивні передумови уніфікації єдиних типових форм для документального оформлення операцій, пов'язаних із необоротними активами для суб'єктів державного сектору, зокрема державних ЗВО. Запропоновані зміни доцільно внести до наказу Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 818, що сприятиме розширенню функціоналу затверджених форм в частині нематеріальних активів та розширення переліку типових форм для документального оформлення операцій з незавершеними капітальними інвестиціями.

Наведені пропозиції щодо удосконалення типових форм для обліку та списання необоротних активів для суб'єктів державного сектору, в тому числі для державних ЗВО проілюстровано в табл.2. Таблиця 2



Пропозиції щодо удосконалення типових форм обліку та списання
необоротних активів суб'єктів державного сектору в тому числі для державних
ЗВО

Положення чинного наказу Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 818	Пропозиції щодо удосконалення положень наказу Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 818
-	Акт незавершених капітальних інвестицій в необоротні активи
Акт введення в експлуатацію основних засобів	Акт введення в експлуатацію необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів)
Акт приймання-передачі основних засобів	Акт приймання-передачі необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій)
Акт внутрішнього переміщення основних засобів	Акт внутрішнього переміщення необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій)
Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів	Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів)
Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів)
Акт списання основних засобів (часткової ліквідації); Акт списання транспортних засобів; Акт списання вилучених документів з бібліотечного фонду	Акт списання необоротних активів (часткової ліквідації) (основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій)
Акт списання групи основних засобів;	Акт списання груп необоротних активів
Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів	Інвентарна картка обліку об'єкта необоротних активів (основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій)
Інвентарна картка групового обліку основних засобів	Інвентарна картка групового обліку необоротних активів
Інвентарна картка обліку тварин і багаторічних насаджень	Інвентарна картка обліку тварин і багаторічних насаджень
Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів)	Розрахунок амортизації необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів)
Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів	Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів



Акт переоцінки основних засобів	Акт переоцінки необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій)
---------------------------------	--

Узагальнено автором за даними: [8 ;9].

Запропоновані пропозиції щодо розширення типових форм для документального оформлення необоротних активів суб'єктів державного сектору, зокрема ЗВО, дозволять покращити документальне оформлення, облік, контроль та аналіз стану активів.

Автоматизація процесів обліку та документального оформлення необоротних активів в державному секторі є ключовим напрямом їх удосконалення. Це дозволить підвищити оперативність, точність, прозорість та зменшити ризики помилок і зловживань.

Одним із першочергових напрямів удосконалення є впровадження електронного документообігу, тобто перехід на електронні форми первинних документів, оцифрування актів приймання-передачі, інвентаризаційних карток, актів списання, використання електронного підпису (ЕЦП/КЕП) для підтвердження операцій, інтеграція з державними електронними системами (e-Data, Prozorro, АС "Казна").

Також необхідно автоматизувати формування та облік інвентарних карток, зокрема запровадження електронного реєстру необоротних активів в державних ЗВО, впровадження функції автоматичного оновлення залишкової вартості та терміну експлуатації, запровадження механізму моніторингу та контролю за використанням активів у реальному часі.

Для формування електронного реєстру необоротних активів в державних ЗВО необхідно здійснити QR-кодування та RFID-мітки для ідентифікації необоротних активів, зокрема присвоєння кожному об'єкту унікального QR-коду або RFID-чіпа; використання мобільних додатків для швидкої ідентифікації та інвентаризації.

Автоматизація процесів обліку, амортизації, списання та контролю необоротних активів. Шляхом запровадження модулів автоматичного



розрахунку автоматично буде здійснюватися амортизація необоротних активів, визначення та коригування залишкової вартості активів на основі актуальних коефіцієнтів, використання штучного інтелекту для оцінки строків корисного використання та потреби у списанні активу. Автоматизований контроль за вибуттям необоротних активів передбачає формування запитів на списання необоротних активів через цифрову платформу; створення алгоритмів перевірки обґрунтованості списання на основі аналітичних даних.

Таким чином, автоматизація обліку та документальне оформлення необоротних активів державних ЗВО дозволить: скоротити час на облік, оформлення та перевірку документів; мінімізувати ризики людського фактору та корупційні зловживання; забезпечити оперативний контроль та ефективне використання необоротних активів державних ЗВО. Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню прозорості, якості управління необоротними активами та відповідності сучасним національним та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку для державного сектору.

Висновки. За результатами дослідження узагальнено напрями удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів державних закладів вищої освіти, зокрема:

- ідентифіковано об'єкти необоротних активів з урахуванням специфіки діяльності державних закладів вищої освіти, які поділені на такі види: незавершені капітальні інвестиції, основні засоби, нематеріальні актив, інші необоротні матеріальні актив, які використовуються більше одного року;

- уніфіковано критерії визнання об'єктів необоротних активів державних закладів вищої освіти, зокрема: очікувана економічна вигода/потенціал корисності у майбутньому; тривалий період використання (більше одного року/операційного циклу); вартість активу може бути точно визначена;

- узагальнено три ключові етапи обліку визнання та вибуття необоротних активів в державних закладах вищої освіти, а саме: перший етап обліку необоротних активів, включає такі підетапи: облік незавершених капітальних



інвестицій на придбання, створення, модернізацію необоротних активів; визначення первісної вартості активу; облік введення в експлуатацію придбаних, створених, модернізованих необоротних активів; другий етап передбачає облік подальшого визнання та переоцінку необоротних активів державних ЗВО, включає такі підетапи: облік нарахування амортизації необоротних активів; облік поточного ремонту та капітального ремонту необоротних активів; облік модернізації необоротних активів; перегляд строків корисного використання необоротних активів та ліквідаційної вартості; облік переоцінки необоротних активів; облік зменшення/відновлення корисності необоротних активів; третій етап обліку необоротних активів передбачає облік їх вибуття, включає такі підетапи: облік списання об'єктів необоротних активів; облік вибуття в результаті продажу, ліквідації, утилізації об'єктів необоротних активів; облік безоплатної передачі об'єктів необоротних активів;

- визначено напрями удосконалення документального оформлення необоротних активів в державних закладах вищої освіти, зокрема запропоновано уніфікувати єдині типові форми для обліку та списання необоротних активів суб'єктів державного сектору на основі типових форм обліку та списання основних засобів, нематеріальних активів, що забезпечить покращення документального оформлення усіх об'єктів необоротних активів державних закладів вищої освіти;

- визначено ключові напрями удосконалення обліку та документального оформлення необоротних активів в державному секторі є їх автоматизація, яка дозволить підвищити оперативність, точність, прозорість та зменшити ризики помилок і зловживань. Одним із першочергових напрямів удосконалення окреслено перехід на електронні форми первинних документів, оцифрування актів приймання-передачі, інвентаризаційних карток, актів списання, використання електронного підпису (ЕЦП/КЕП); запровадження електронного реєстру необоротних активів в державних ЗВО, шляхом ідентифікації їх через QR-кодування або RFID-міток. Автоматизація обліку та документальне



оформлення необоротних активів державних ЗВО дозволить: скоротити час на облік, оформлення та перевірку документів; мінімізувати ризики людського фактора та корупційні зловживання; забезпечити оперативний контроль та ефективне використання необоротних активів державних ЗВО.

Список використаних джерел

1. Бондар М.І., Цятковська О.В. Облік нефінансових активів державних установ в умовах воєнного стану/ *Via Economica*. 2023. №3. С.27-33
2. Дорошенко О.О. Оцінка бюджетних установ у методології бухгалтерського обліку: сучасні підходи та новації/ Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. №9. С. 776-780
3. Коритник Л.В., Клименко О.І. Необоротні активи бюджетних установ: обліковий аспект управління. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 11. С. 10–18.]
4. Ловінська Л.Г., Свірко С.В., Єфименко Т.І., Канцуров О.О. *Бухгалтерський облік та внутрішній аудит в державному секторі : у 3 ч. / за заг. ред. М.В. Кужельного. Ч. 1 : Фінансовий облік у державному секторі: міжнародний підхід*. Київ : УАСБА, 2009. 479 с.
5. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>.
6. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10#Text>.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>.



8. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: затв.Мінфін України від 13.09.2016 № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>
9. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів: наказ Мінфін України від 22.11.2004 № 732. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text>,\
10. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203. Дата оновлення 08.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>
11. Про затвердження Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://document.vobu.ua/doc/3862>.
12. Хорунжак Н.М., Рогожкіна В.В. Понятійна сутність необоротних активів і проблеми її ідентифікації. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 19. С. 554–560
13. Цятковська О. В. Облік нефінансових активів суб'єктів державного сектору/ зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф.: КНЕУ, 2022. С. 210–211. URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/41045>].
14. Черкашина Т. В. Нефінансові активи: оцінка і класифікація у державному секторі. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 23. С. 201–206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_23_39
15. Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Manes-Rossi, F. Public Sector Accounting and Auditing in Europe: The Challenge of Harmonization. London: Palgrave Macmillan, 2016. – 370 p. DOI: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-55681-3>
16. Mihalcea, M. M., Hada, I. D., Litan, C. S. Accounting for non-financial assets in the public sector under IPSAS // *Procedia Economics and Finance*. 2020. Vol. 39. P. 579-586. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(16\)30296-8](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(16)30296-8)



17. Paliu Popa, L. Accounting treatments of tangible and intangible non-financial assets in public institutions – requirements and perspectives // *CES Working Papers*. 2017. Vol. 9(3). P. 473–485.

18. Georgescu, C. E. Implementation of accrual accounting in public institutions. Challenges and perspectives in the case of non-financial assets accounting // *The Audit Financiar Journal*. 2018. Vol. 16(152). P. 207–218. DOI: <https://doi.org/10.20869/AUDITF/2018/152/007>

19. Ballas, A., Panagiotou, V., Tzovas, C. The relevance of accounting information in public sector reforms: the case of Greece // *International Journal of Public Sector Management*. 2015. Vol. 28(4/5). P. 327–345. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJPSM-11-2014-0145>